

**ФІНАНСОВА АРХІТЕКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ:
КОНФІГУРАЦІЯ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ**

© 2019 ЖИТАР М. О.

УДК 338.763
JEL Classification: D04; A11

Житар М. О.

Фінансова архітектура національної економіки: конфігурація та структурні компоненти

Метою статті є дослідження конфігурації фінансової архітектури національної економіки, виокремлення структурних компонентів, а також визначення властивостей її побудови. До основних структурних компонентів у статті пропонується віднести: національний, міжнародний, глобальний (наднаціональний), які наведено в конфігурації та досліджено у взаємозв'язку з зовнішнім середовищем. Національний компонент являє собою умови функціонування фінансової системи в рамках національної економіки. Певною мірою цей компонент характеризує ступінь лібералізації фінансового сектора країни. Міжнародний – діяльність держави щодо створення та розвитку умов вільного руху капіталів і певною мірою забезпечення фінансового суверенітету окремо взятої країни. Глобальний (наднаціональний) компонент включає розробку та впровадження принципово нових механізмів і методів управління міжнародним співтовариством як єдиним цілим (у фінансовому аспекті), не обмежуючи суверенітет держав. Запропоновано класифікацію типів фінансової архітектури залежно від властивостей її побудови та специфіки взаємодії із зовнішнім середовищем. З урахуванням сукупності властивостей, наведених у статті, доведено, що фінансова архітектура являє собою складну ієрархічну конфігурацію складових компонентів, у зв'язку з чим було виділено окремо ознаки складності. Проведений аналіз довів, що у подальших дослідженнях доцільно розглянути динаміку інституційних змін фінансової архітектури.

Ключові слова: фінансова архітектура, національна економіка, конфігурація, структурні компоненти, властивості побудови.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-194-201>

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Житар Максим Олегович – кандидат економічних наук, заступник директора Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, корп. В, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

УДК 338.763
JEL Classification: D04; A11**Житарь М. О. Финансовая архитектура национальной экономики:
конфигурация и структурные компоненты**

Целью статьи является исследование конфигурации финансовой архитектуры национальной экономики, выделение структурных компонентов, а также определение свойств ее построения. К основным структурным компонентам в статье предлагается отнести: национальный, международный, глобальный (наднациональный), представленные в конфигурации и исследованные во взаимосвязи с внешней средой. Национальный компонент представляет собой условия функционирования финансовой системы в рамках национальной экономики. В определенной степени данный компонент характеризует степень либерализации финансового сектора страны. Международный – деятельность государства по созданию и развитию условий свободного движения капиталов и в определенной степени обеспечения финансового суверенитета отдельно взятой страны. Глобальный (наднациональный) компонент включает разработку и внедрение принципиально новых механизмов и методов управления международным сообществом как единым целым (в финансовом аспекте), не ограничивая суверенитет государств. Предложена классификация типов финансовой архитектуры в зависимости от свойств ее построения и специфики взаимодействия с внешней средой. С учетом совокупности свойств, представленных в статье, доказано, что финансовая архитектура представляет собой сложную иерархическую конфигурацию составляющих компонентов, в связи с чем были выделены отдельно признаки сложности. Проведенный анализ показал, что в дальнейших исследованиях целесообразно рассмотреть динамику институциональных изменений финансовой архитектуры.

UDC 338.763
JEL Classification: D04; A11**Zhytar M. O. The Financial Architecture of the National Economy:
Configuration and Structural Components**

The aim of the article is to study the configuration of the financial architecture of the national economy, determine its structural components, as well as reveal the properties of its construction. It is proposed to single out the following main structural components: national, international, global (supranational) one, presented in the configuration and investigated in conjunction with the external environment. The national component represents conditions for the functioning of the financial system within the national economy. To a certain extent, this component characterizes the degree of liberalization of the country's financial sector. The international component is the state's activities to create and develop conditions for free movement of capital and to a certain extent ensure the financial sovereignty of an individual country. The global (supranational) component includes the development and implementation of fundamentally new mechanisms and methods for managing the international community as a whole (in financial terms), without limiting national sovereignty. A classification of types of financial architecture depending on the properties of its construction and the specifics of its interaction with the external environment is proposed. Taking into account the totality of the properties presented in the article, it is proved that the financial architecture is a complex hierarchical configuration of constituent components, and, in this regard, signs of complexity are identified. The analysis showed that further studies should be aimed at considering the dynamic patterns of institutional changes in the financial architecture.

Keywords: financial architecture, national economy, configuration, structural components, construction properties.

Ключевые слова: финансовая архитектура, национальная экономика, конфигурация, структурные компоненты, свойства построения.

Рис.: 3. Табл.: 1. Библ.: 9.

Житарь Максим Олегович – кандидат экономических наук, заместитель директора Учебно-научного института финансов, банковского дела Университета государственной фискальной службы Украины (ул. Университетская, 31, корп. В, Ирпень, 08201, Украина)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

Fig.: 3. Tabl.: 1. Bibl.: 9.

Zhytar Maksym O. – Candidate of Sciences (Economics), Deputy Director of the Educational and Research Institute of Finance, Banking of the University of State Fiscal Service of Ukraine (Bldg B, 31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

Вступ. Побудова й ефективне функціонування фінансової архітектури національної економіки дозволяє забезпечувати збалансованість господарської системи, протидіяти негативним тенденціям в економіці, активно сприяти її модернізації і розвитку міждержавних грошово-кредитних відносин.

Особливе значення реформування фінансової архітектури має в посткризовий період, що відрізняється нестабільністю макроекономічної кон'юнктури. Розробка методології дослідження фінансової архітектури в сучасних умовах передбачає дослідження її конфігурації, компонентів і властивостей її побудови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Конфігурацію, компоненти, властивості побудови та типи фінансової архітектури досліджували багато зарубіжних учених, серед яких можна виділити: М. Барклі, Р. Брейлі, С. Бріггема, Р.Гермайна, Г. Демсеца, Р. Ентова, І. Івашківську, Р. Капелюшнікова, Б. Коласа, Р. Ла Порта, Ф. Лопеса де Силанеса, С. Маерса, К. Сміта, А. Степанову, Д. Фінерті, Дж. Ван Хорна, А. Шляйфера й ін. Серед вітчизняних науковців дослідженнями цих питань займалися: Н. Бичкова, М. Білик, І. Бланк, А. Гриценко, І. Зятковський, О. Лактіонова, В. Мельник, А. Наконечна, С. Онишко, А. Поддєрьогін, О. Сосновська, О. Терещенко, В. Федосов, Л.Федулова, С. Юрій та інших.

Метою статті є дослідження конфігурації фінансової архітектури національної економіки, виокремлення структурних компонентів, а також визначення властивостей її побудови.

Виклад основного матеріалу. Дійшовши до певних принципово важливих властивостей та ознак фінансової архітектури [1], доцільно визначити її загальні класифікаційні компоненти (рівні): національний, міжнародний, глобальний (наднаціональний) [2; 3].

Національний компонент являє собою умови функціонування фінансової системи в рамках національної економіки. Певною мірою цей компонент характеризує ступінь лібералізації фінансового сектора країни. Міжнародний – діяльність держави щодо створення та розвитку умов вільного руху капіталів і певною мірою забезпечення фінансового суверенітету окремо взятої країни. Глобальний (наднаціональний) компонент включає розробку і впровадження принципово нових механізмів і методів управління міжнародним співтовариством як єдиним цілим (у фінансовому аспекті), не обмежуючи суверенітет держав. Тут необхідно зазначити деяке протиріччя в наднаціональному компоненті як певному гаранті на цьому рівні суверенності країни.

Значимо, що до предмета нашого дослідження відноситься національний компонент фінансової архітектури, але вважаємо, що, в сучасних умовах, його дослідження не уявляється можливим без врахування його як інтегрованої одиниці міжнародної й глобальної фінансової архітектури.

Ґрунтуючись на запропонованому нами визначенні поняття «фінансова архітектура економіки», що являє собою: з одного боку – інституційну матрицю національної фінансової системи із чітко вибудованою конструкцією упорядкованих складових компонентів, функціональних взаємозв'язків між ними, питомої ваги та пропорцій організаційних, фінансово-економічних та інституціональних відносин у загальній ємності національної економіки з урахуванням впливу змін зовнішнього середовища; з іншого – сукупність інститутів, норм, правил, законів, домовленостей тощо – соціальних, політичних, формальних і неформальних, за допомогою яких формуються взаємовідносини суб'єктів фінансово-економічної діяльності, що забезпечують ефективне функціонування та стійкість фінансової системи у динаміці розвитку, наведемо власне бачення щодо її структурних компонентів із характеристикою взаємозв'язків між ними (рис. 1).

Так, пропонуємо розглядати фінансову архітектуру національної економіки за такою конфігурацією:

- за рівнями ієрархії: мегарівень, макрорівень, мікрорівень;
- за конфігурацією структурних компонентів: економічна будова, організаційно-правовий склад, інституційно-функціональний склад;
- за деталізацією структурних компонентів.

На рис. 1 міжнародний та глобальний рівні об'єднані у мегарівень фінансової архітектури – складовими компонентами виступають міжнародні фінанси із відповідною низкою взаємозв'язків; національний – розподілений на макро- і мікрорівень фінансової архітектури.

За економічною будовою фінансова архітектура – сукупність державних фінансів, фінанси суб'єктів підприємницького сектора, фінанси домогосподарств, міжнародні фінанси та фінансовий ринок.

За організаційно-правовим складом фінансова архітектура – це сукупність централізованих і децентралізованих фінансів і фінансова інфраструктура, що є більш ємною щодо попереднього виду конфігурації структурних компонентів фінансової архітектури (рис. 2).

Організаційний підхід до дослідження побудови фінансової архітектури ґрунтується на пріоритеті визначення порядку взаємодії інститутів у фінансовій сфері, розподілу їх владних повноважень і відповідальності

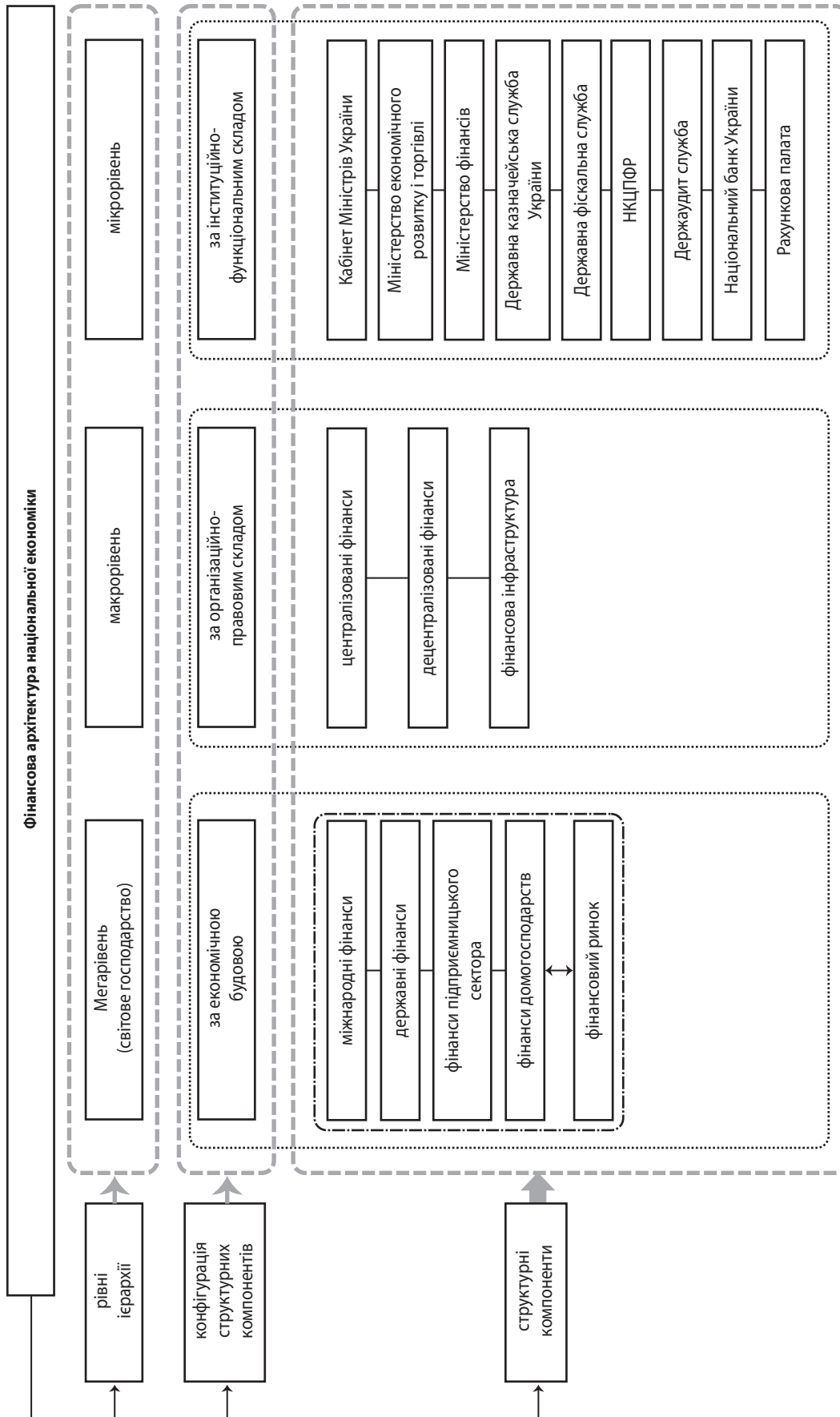

Рис. 1. Конфігурація фінансової архітектури національної економіки

Джерело: розроблено автором

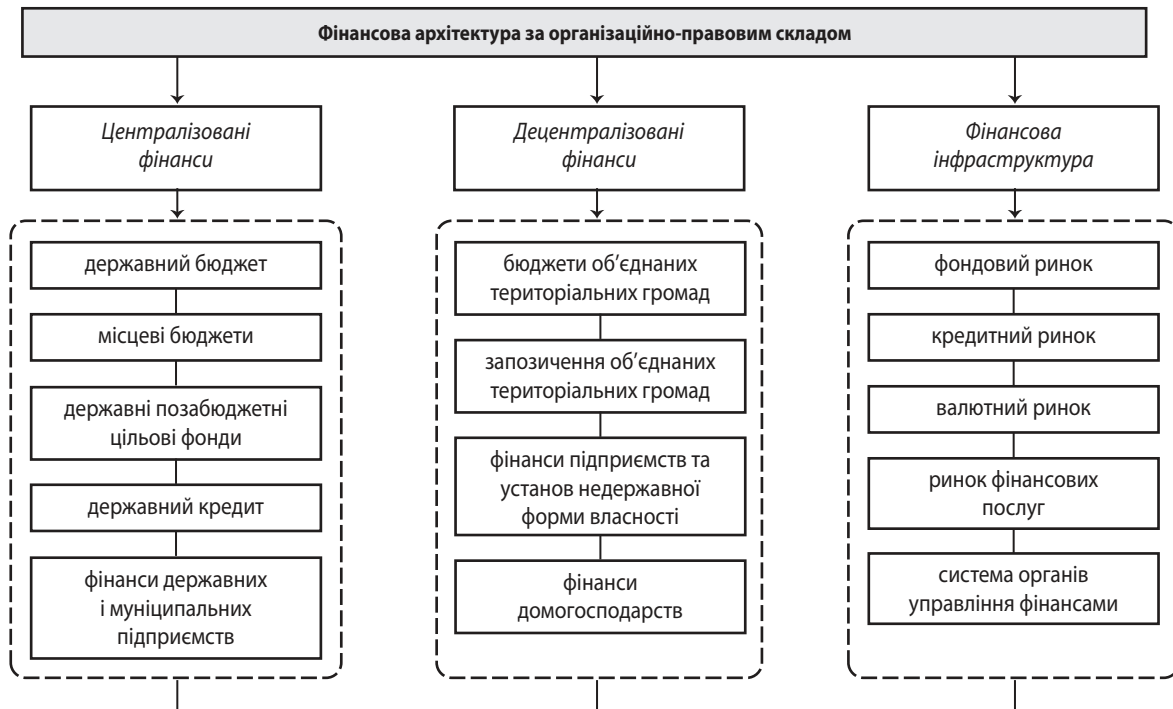

Рис. 2. Компоненти фінансової архітектури за організаційно-правовим складом

Джерело: розроблено автором

щодо забезпечення найвищої результативності фінансової політики держави. Виходячи з того, що результативність самої архітектури залежить від чіткої регламентації процесу структуроутворення і управління, оптимізація організаційно-правових відносин у фінансовій архітектурі є домінуючим чинником щодо підвищення її ефективності. Організаційно-правові основи побудови фінансової архітектури на перший план висувають процедурні питання, які превалюють над кількісними характеристиками обсягів фінансових ресурсів.

В термінології теорії фінансів організаційно-правові основи фінансової архітектури є інституціональним забезпеченням консенсусного процесу формування й використання фінансових ресурсів у державі і реалізуються через фінансове право та фінансовий механізм.

Отже, відносини між компонентами (структурними одиницями) фінансової архітектури можуть розглядатися у розрізі трьох аспектів:

- 1) залежно від функцій діяльності кожного окремого компонента:
 - відносини, що виникають у процесі акумуляції грошових коштів у державні фонди та у зв'язку з розміщенням державних позик;
 - відносини, що виникають у процесі розподілу фінансових ресурсів держави (вертикальне та горизонтальне бюджетне регулювання);
 - відносини, що виникають у процесі використання фінансових ресурсів держави (бюджетне фінансування), що набуває особливої актуальності в рамках фінансової децентралізації;
 - відносини, що виникають у процесі моніторингу і контролю за рухом державних фінансових ресурсів;

- 2) залежно від фінансово-правового регулювання за фінансово-правовими інститутами:

- бюджетні;
- відносини, що виникають під час формування, виконання бюджетів державних і різних рівнів місцевих позабюджетних фондів;
- відносини, що виникають з приводу фінансів державних і комунальних підприємств;
- податкові та неподаткові;
- відносини щодо державного позабюджетного фінансування;
- відносини щодо державного внутрішнього боргу;
- відносини щодо кошторисно-бюджетного фінансування;

- 3) залежно від конфігурації структурних компонентів за рівнями ієрархії, а саме мікро- і макрорівня фінансової архітектури:

- відносини, що виникають між структурними елементами в рамках однієї конфігурації;
- відносини, що виникають між різними рівнями ієрархії фінансової архітектури.

За інституційно-функціональним складом фінансова архітектура – сукупність фінансових інститутів, які забезпечують її ефективне функціонування, організацію та здійснення фінансової діяльності її суб'єктами, зокрема: Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України, Державна аудиторська служба України, Національний банк України, Рахункова палата, Національний комітет по цінних паперах і фондовому ринку.

Дослідження фінансової архітектури передбачає групування її структурних компонентів за певними категоріальними ознаками:

- структурне групування – пов'язано з виділенням елементів фінансової архітектури і зв'язків між ними;
- функціональне – виділення сукупності функцій (цілеспрямованих дій) фінансової архітектури і її компонентів спрямоване на досягнення певної мети;
- макрогрупування – розуміння фінансової архітектури як єдиного цілого, що взаємодіє із зовнішнім середовищем;
- мікрогрупування – передбачає розгляд фінансової архітектури як сукупності взаємопов'язаних елементів із розкриттям їх структурування;
- ієрархічне – засноване на понятті фінансової архітектури, що виникає при її розкладанні (декомпозиції), яка характеризується системними властивостями, які слід відрізнити від її елементів, й може бути представлена як сукупність підсистем різних рівнів, що становить певну системну ієрархію;
- процесуальне – передбачає розуміння фінансової архітектури як динамічної системи, що характеризується послідовністю змін її станів у часі.

Окрім групування за певними категоріальними ознаками та класифікації відносин між структурними компонентами фінансової архітектури, вважаємо за необхідне виділити такі види зв'язків між ними:

- прями – призначені для заданої функціональної передачі інформації від одного компонента до іншого в напрямку основного процесу функціонування фінансової архітектури;
- зворотні – виконують інформативну функцію, відображаючи зміну стану архітектури в результаті керуючого впливу на неї – процеси управління, адаптації, саморегулювання, самоорганізації, розвитку фінансової архітектури неможливі без використання зворотних зв'язків. Порушення зворотних зв'язків в рамках фінансової архітектури з різних причин може призвести до втрати здатності до еволюції і сприйняття нових тенденцій, перспективного розвитку та науково обґрунтованого прогнозування діяльності на довгостроковий період часу, ефективного пристосування до мінливих умов зовнішнього середовища;
- детерміновані (жорсткі) зв'язки – визначають причину й наслідок, надають чітко обумовлену формулу взаємодії структурних компонентів;
- ймовірнісні (гнучкі) зв'язки – визначають неявну, непрямую залежність між компонентами фінансової архітектури.

Також, на нашу думку, сучасній фінансовій архітектурі національної економіки, із урахуванням визначених взаємозв'язків і взаємодій структурних компонентів, притаманна низка таких властивостей її побудови [4–6] (рис. 3):

- 1) емерджентність – ступінь незведення властивостей архітектури до властивостей компонентів, з яких вона складається, обумовлює появу нових властивостей і якостей, які не притаманні складовим компонентам фінансової архітектури;
- 2) гомеостаз – здатність зберігати значення сутнісних змінних архітектури в певних межах у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, при цьому під

- сутнісними змінними слід розуміти такі, зміни яких призводять до порушення емерджентності архітектури, її деструкції. Також під гомеостазом пропонуємо розуміти здатність архітектури до оптимізації своєї поведінки під впливом трансформацій зовнішнього середовища;
- 3) холистичність (цілісність, єдність) – означає, що кожен компонент вносить вклад у функціонування фінансової архітектури;
 - 4) організованість – полягає у порядку побудови архітектури та її функціонування (поведінки);
 - 5) функціональність – це прояв певних властивостей (функцій) при взаємодії із зовнішнім середовищем;
 - 6) структурованість – впорядкованість, певний набір компонентів фінансової архітектури із узгодженою системою зв'язків між ними;
 - 7) синергія – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їх суми;
 - 8) поведінковість – дії, зміни функціонування тощо, вважається, що поведінка архітектури пов'язана із зовнішнім середовищем, тобто з іншими системами, з якими вона входить у контакт або вступає в певні стосунки;
 - 9) стійкість – здатність фінансової архітектури протистояти зовнішнім кон'юнктурним впливам, від неї залежить тривалість її функціонування. При цьому стійкість фінансової архітектури може набувати таких форм, як: міцність, збалансованість, керованість, живучість;
 - 10) надійність – властивість збереження порядку будови фінансової архітектури, незважаючи на усунення окремих її компонентів за допомогою їх заміни або дублювання;
 - 11) здатність до адаптації (гнучкість) – властивість змінювати поведінку або порядок будови фінансової архітектури з метою збереження, поліпшення або придбання нових якостей в умовах зміни зовнішнього середовища. Обов'язковою умовою можливості адаптації є наявність зворотних зв'язків.

Як уже зазначалось, фінансова архітектура національної економіки функціонує і розвивається у контексті зовнішнього середовища [7–9]. Зв'язок між ними буває настільки тісним, що визначити межу між ними стає складно. Тому виділення фінансової архітектури з зовнішнього середовища пов'язано з певним ступенем ідеалізації. Тут доцільно виділити два аспекти взаємодії:

- у багатьох випадках приймає характер обміну між архітектурою і середовищем;
- за інших рівних умов є джерелом невизначеності для функціонування і розвитку фінансової архітектури.

З урахуванням вищезазначеного наведемо класифікацію типів фінансової архітектури залежно від властивостей її побудови та специфіки взаємодії із зовнішнім середовищем (табл. 1).

За специфікою взаємодії із зовнішнім середовищем фінансова архітектура може бути поділена на: відкриту, за-

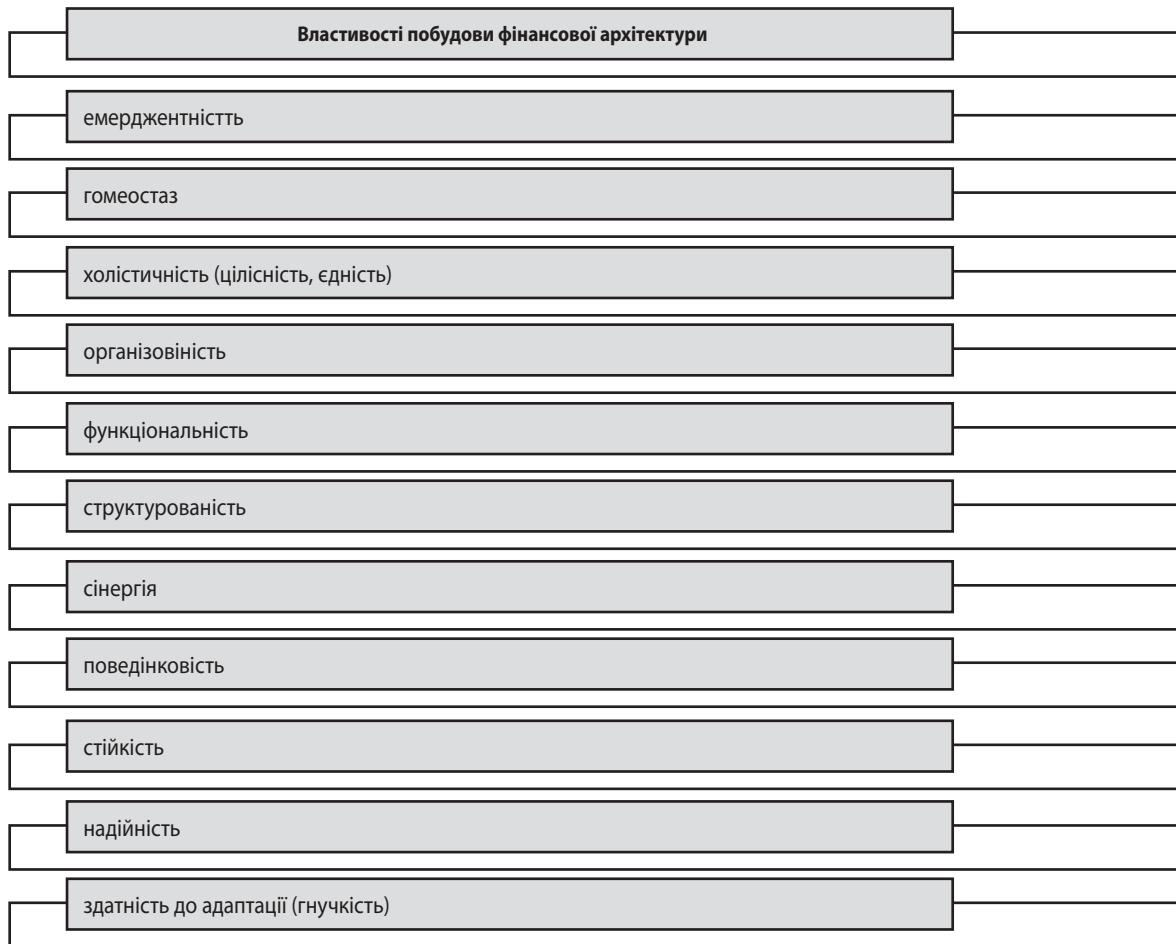

Рис. 3. Властивості побудови фінансової архітектури

Джерело: розроблено автором

Таблиця 1

Класифікація типів фінансової архітектури залежно від властивостей її побудови та специфіки взаємодії із зовнішнім середовищем

Критерій класифікації	Тип фінансової архітектури
за специфікою взаємодії із зовнішнім середовищем	<ul style="list-style-type: none"> ▪ відкрита ▪ закрита ▪ комбінована
за структурою будови	<ul style="list-style-type: none"> ▪ проста ▪ складна
за характером розвитку	<ul style="list-style-type: none"> ▪ стабільна ▪ трансформаційна
за ступенем організованості	<ul style="list-style-type: none"> ▪ організована ▪ неорганізована (дифузна)
за складністю поведінки	<ul style="list-style-type: none"> ▪ передбачувана ▪ перетворювальна
за характером зв'язків між складовими компонентами	<ul style="list-style-type: none"> ▪ детермінована ▪ стохастична
за характером структури управління	<ul style="list-style-type: none"> ▪ централізована ▪ децентралізована

Джерело: розроблено автором

крити (замкнуту, ізольовану) і комбіновану. Такий розподіл пов'язано з її характерними ознаками: можливість збереження властивостей за наявності зовнішніх впливів. Якщо архітектура нечутлива до зовнішніх впливів, її можна вважати закритою. В іншому випадку – відкритою.

Відкритою називається фінансова архітектура, яка взаємодіє із зовнішнім середовищем і є частиною всієї економічної архітектури національної економіки, пов'язана із середовищем певними комунікаціями, тобто мережею зовнішніх відповідних зв'язків. Виділення зовнішніх зв'язків та опис механізмів взаємодії «фінансова архітектура – зовнішнє середовище» включає не тільки внутрішні зв'язки між структурними компонентами, а й зовнішні зв'язки із середовищем як зовнішні комунікаційні канали, які представляються вхідними та вихідними полюсами архітектури. У відкритій фінансовій архітектурі хоча б один компонент має зв'язок із зовнішнім середовищем, щонайменше один вхідний і вихідний полюс, якими вона пов'язана з зовнішнім середовищем.

Закритою називається фінансова архітектура, яка не взаємодіє з середовищем або взаємодіє із середовищем певним чином. У першому випадку мається на увазі, що фінансова архітектура не має вхідних полюсів, в іншому – вхідні полюси є, але вплив середовища носить постійний характер і не змінюється у часі. Для закритої фінансової архітектури будь-який її компонент має зв'язки тільки з іншими компонентами самої архітектури. Зрозуміло, закриті фінансові архітектури являють собою деяку абстракцію реальної ситуації, оскільки не можуть бути ізольовані від зовнішнього середовища.

Комбінована фінансова архітектура містить елементи відкритого і закритого типу, характеризується складністю їх комбінацій.

За структурою будови фінансова архітектура може бути простою і складною.

Проста фінансова архітектура – архітектура, що не має розгалужених підпорядкованих рівнів, що складаються з невеликої кількості взаємозв'язків і невеликої кількості структурних компонентів, які слугують для виконання найпростіших функцій, в них не можна виділити ієрархічні рівні. Відмінною особливістю простої фінансової архітектури є детермінованість (чітка визначеність) будови, числа компонентів і зв'язків як усередині архітектури, так і з зовнішнім середовищем.

Складна фінансова архітектура характеризується великою кількістю структурних компонентів і внутрішніх зв'язків, їх неоднорідністю і диференціацією, структурною різноманітністю, виконують складну функцію або низку функцій.

Як бачимо, з урахуванням сукупності вищезначених властивостей фінансова архітектура являє собою складну ієрархічну конфігурацію складових компонентів, тобто вважаємо за необхідне виділити окремо ознаки такої складності, зокрема:

- 1) структурна складність – визначається за кількістю компонентів архітектури, числом і розмаїтістю типів зв'язків між ними, кількістю ієрархічних рівнів і загальною кількістю підпорядкованих рівнів архітектури. Тут основними типами вважаються такі види зв'язків:

- структурні, в тому числі ієрархічні;
 - функціональні;
 - каузальні (причинно-наслідкові);
 - інформаційні;
 - просторово-часові;
- 2) складність функціонування (поведінки) – визначається характеристиками численних станів, правилами переходу зі стану в стан, взаємообумовлений впливом архітектури й зовнішнього середовища, ступенем невизначеності перерахованих характеристик і правилами побудови;
 - 3) складність вибору поведінки – в багатоальтернативних ситуаціях, коли вибір поведінки визначається метою функціонування архітектури, гнучкістю реакцій на задалегідь невідомі впливи середовища;
 - 4) складність розвитку – визначається характеристиками еволюційних або стрибкоподібних процесів.

Природно, що всі ознаки розглядаються у взаємозв'язку. Ієрархічна побудова – характерна ознака архітектури, при цьому рівні ієрархії можуть бути як однорідні, так і неоднорідні. Для складної конфігурації фінансової архітектури притаманні такі чинники, як неможливість передбачити їх поведінку, різноманітність станів.

Складну конфігурацію фінансової архітектури можна поділити на такі рівні підпорядкування:

- вирішальну – приймає глобальні рішення у взаємодії із зовнішнім середовищем і розподіляє локальні завдання між усіма іншими компонентами;
- інформаційну – забезпечує збір, переробку і передачу інформації, необхідної для прийняття глобальних рішень і виконання локальних завдань;
- керуючу – для реалізації глобальних рішень;
- гомеостазну – підтримує динамічну рівновагу всередині архітектури;
- адаптивну – накопичує досвід у процесі функціонування для удосконалення побудови і конфігурації фінансової архітектури.

За характером розвитку можна розрізнити стабільну та трансформаційну фінансову архітектуру.

У стабільній фінансовій архітектурі функції практично не змінюються протягом всього періоду її функціонування і, як правило, якість функціонування стабільної архітектури за ступенями деградації її певних елементів погіршується.

Відмінною особливістю трансформаційної фінансової архітектури є те, що у часі їх будова і конфігурація структурних компонентів набувають суттєвих змін. Функції при цьому більш постійні, хоча й вони видозмінюються, практично незмінними залишається лише їх призначення. Трансформаційна фінансова архітектура має більш високу складність.

За ступенем організованості можна виділити організовану та неорганізовану (дифузну) фінансову архітектуру.

Організована фінансова архітектура – характеризується чітко організованою будовою структурних компонентів, їх взаємозв'язків, правилами об'єднання у більш високі ієрархічні рівні з агрегованими структурними складовими компонентами.

Неорганізована (дифузна) фінансова архітектура – характеризується невизначеністю усіх складових компонентів, їх властивостей та зв'язків між ними і метою функціонування самої фінансової архітектури як цілісної системи. Також характеризується відповідним набором макропараметрів і закономірностями, які визначаються на основі дослідження не всієї архітектури як об'єкта дослідження, а на основі певної, за допомогою деяких правил, вибірки компонентів, що її характеризують. На основі такого вибіркового дослідження отримуємо характеристики чи закономірності, що поширюються на всю систему в цілому.

За складністю поведінки фінансова архітектура може бути передбачувальною або перетворювальною.

Якщо стійкість за своєю складністю починає перевершувати комплексні впливи зовнішнього середовища – це передбачувальна фінансова архітектура – вона може передбачити подальший хід взаємодії із викликами зовнішнього середовища.

Перетворювальна фінансова архітектура – це уявні архітектура на вищому рівні складності, не пов'язана постійністю наявних складових. Вони можуть змінювати сутнісні характеристики складових компонентів, зберігаючи свою індивідуальність. Вважаємо, що такий тип фінансової архітектури є суто теоретичним.

Детермінований та стохастичний тип фінансової архітектури визначається характером зв'язків між складовими компонентами.

Фінансова архітектура, для якої її стан однозначно визначається початковими значеннями і може бути передбачений для будь-якого моменту часу у майбутньому, – це детермінована фінансова архітектура.

Стохастична фінансова архітектура – архітектура, зміни в якій носять випадковий характер. При випадкових впливах даних про стан архітектури недостатньо для передбачення в наступний момент часу.

За характером структури управління пропонуємо розрізнити централізовану та децентралізовану фінансову архітектуру.

В архітектурі, в якій одному зі структурних компонентів може належати домінуюча роль, такий компонент буде виступати як центральний, що визначає функціонування всієї архітектури, як слід, така фінансова архітектура буде централізованою. В іншому випадку, коли всі складові компоненти архітектури приблизно однаково значущі, структурно розташовані не навколо деякого централізованого компонента, а взаємопов'язані послідовно або паралельно і мають приблизно однакові значення для функціонування всієї архітектури – це децентралізована фінансова архітектура.

Висновок. Таким чином, надавши конфігурацію фінансової архітектури національної економіки, визначивши й охарактеризувавши її властивості, виділивши класифікаційні ознаки й на їх основі надавши визначення різним типам фінансової архітектури, доходимо висновку про завершеність дослідження сутності фінансової архітектури та її значення у сучасній теорії. Грунтуючись на тлумаченні фінансової архітектури як інституційної матриці національної фінансової системи, у подальшому вважаємо за необхідне дослідити динаміку інституційних змін фінансової архітектури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Житар М. О. Теоретичні засади фінансової архітектури економіки України. *Науковий Вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2018. № 1 (51). С. 331–334.
2. Cohen B. *Organizing the Worlds Money*. New York : Basic Books, 1977. 218 p.
3. Germain R. *Reforming the international financial architecture the political agenda*. Cardiff University of Wales Press, 2000.
4. Sosnovska O., Zhytar M. Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. P. 334–340.
5. Науменкова С. В., Міщенко С. В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури : монографія. Київ : Ун-т банк. справи, Центр наук. досліджень НБУ, 2009. 170 с.
6. Мельник В. М., Бичкова Н. В. Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності : монографія. Тернопіль : Астон, 2012. 244 с.
7. Myers S. *Financial Architecture*. *European Financial Management*. 1999. Vol. 5. P. 133–141.
8. Наконечна А. С. Адаптація фінансової архітектури суб'єктів господарювання в умовах циклічного розвитку економіки : дис. ... канд. екон. наук / ДНУ ім. В. Стуса. Вінниця, 2018. 252 с.
9. Мельник В. М., Бичкова Н. В., Калінська І. М. Оптимізація фінансової архітектури збиткових підприємств України : [монографія]. Тернопіль : Астон, 2013. 204 с.

REFERENCES

- Cohen, B. *Organizing the Worlds Money*. New York: Basic Books, 1977.
- Germain, R. *Reforming the international financial architecture the political agenda*. Cardiff University of Wales Press, 2000.
- Melnyk, V. M., and Bychkova, N. V. *Finansova arkhitektura natsionalnykh korporatsii ta yii vplyv na efektyvnist finansovoi diialnosti* [Financial architecture of national corporations and their impact on financial performance]. Ternopil: Aston, 2012.
- Melnyk, V. M., Bychkova, N. V., and Kalinska, I. M. *Optyimizatsiia finansovoi arkhitektury zbytkovykh pidpriemstv Ukrainy* [Optimization of financial architecture of unprofitable enterprises of Ukraine]. Ternopil: Aston, 2013.
- Myers, S. "Financial Architecture". *European Financial Management*, vol. 5 (1999): 133-141.
- Nakonechna, A. S. "Adaptatsiia finansovoi arkhitektury subiektiv hospodariuvannia v umovakh tsyklichnoho rozvytku ekonomiky" [Adaptation of financial architecture of economic entities in the context of cyclical economic development]: *dys. ... kand. ekon. nauk*, 2018.
- Naumenkova, S. V., and Mishchenko, S. V. *Rozvytok finansovoho sektoru Ukrainy v umovakh formuvannia novoi finansovoi arkhitektury* [Development of financial sector of Ukraine in the conditions of formation of new financial architecture]. Kyiv: Un-t bank. spravy, Tsentru nauk. doslidzhen NBU, 2009.
- Sosnovska, O., and Zhytar, M. "Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4 (2018): 334-340.
- Zhytar, M. O. "Teoretychni zasady finansovoi arkhitektury ekonomiky Ukrainy" [Theoretical foundations of financial architecture of Ukrainian economy]. *Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya «Ekononika»*, no. 1 (51) (2018): 331-334.

Стаття надійшла до редакції 05.08.2019